

форми навчання нашого навчального закладу.

Надзвичайно важливим фактором у вивченні навчальної дисципліни «Економічна і соціальна географія світу» є бездоганне володіння самим викладачем російською мовою, правильність, чіткість, зрозумілість, милозвучність його вимови, правильний темп, щоб слухачі наочно бачили і чули приклад бездоганного володіння необхідною економіко-географічною науковою термінологією.

Слабкий словниковий запас з економіко-географічної тематики є суттєвою перешкодою для більшості слухачів підготовчого відділення, і це їм не дозволяє ефективно самостійно працювати зі спеціалізованою науковою літературою, суттєво знижує якість їх навчання.

Відсутність хоча би одного із названих компонентів не є позитивним аспектом у складному процесі засвоєння слухачами необхідної для навчального процесу географічної термінології та відповідних граматичних норм. Формування грамотних лексичних умов і навичок потребує систематичного підходу у навчанні слухачів та добре мотивованої роботи над збільшенням тематичного словника.

Література

1.Тексты и задания по учебной дисциплине «Экономическая и социальная география мира» для слушателей подготовительного отделения /сост. Н. А. Свиначенко, А. А. Пастушенко. – Харьков: ХНЭУ, 2014. – 128 с.

2. Методические рекомендации по теме «Мировые природные ресурсы» учебной дисциплины «Экономическая и социальная география мира» для слушателей подготовительного отделения : [Электронное издание] /сост. Н. А. Свиначенко. – Харьков: ХНЭУ им. С. Кузнеця, 2015. – 97 с.

*Валентина Шевченко, Ірина Полянська
Харків*

ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ФАХІВЦЯ

У сучасному світі активно відбувається економічна й політична інтеграція, розвиваються засоби масової комунікації, стало можливим вільне пересування по країнах і континентах. Надання Україні безвізового режиму ще більше поширить міжкультурні контакти на самому різному рівні, призведе до тісного зіткнення різних культур. Тому особливо актуальними стають проблеми усунення «культурного непорозуміння», поліпшення міжкультурної взаємодії.

З початком інтеграції України у світове співтовариство розробка проблем міжкультурної комунікації як в теоретичному, так і в практичному напрямі стає особливо актуальною.

Саме поняття міжкультурної комунікації виникає в середині ХХ століття і пов'язане з іменами таких вчених, як Е. Голл, К. Клакхон, А. Кребер, Р. Портер, Д. Трагер, Л. Самовар. В Україні цю проблему розробляють у різнопланових працях В. Андрущенко, Н. Висоцька, О. Гриценко, Л. Губерський, І Дзюба, П. Донець, В. Євтух, А. Єрмоленко, Г. Касьянов, М. та ін.

Серед найголовніших завдань теорії міжкультурної комунікації – попередження й усунення міжкультурних непорозумінь.

Дослідники виокремлюють п'ять основних форм міжкультурної комунікації: акультурація, асиміляція, сепарація, маргіналізація та інтеграція, що мають власні стратегії та модифікації [1].

Отже, культура в діловій комунікації – це взаємодія національно-психологічних властивостей і мови. Вступаючи в ділове спілкування з іноземцем, треба знати не лише його мову, але й ті ментальні глибинні властивості, які можна з користю використати в міжнародній чи міжнаціональній практиці. Культура мови передбачає сукупність таких якостей, які мають найкращий вплив на адресата із врахуванням конкретних обставин і відповідно до поставленої мети. Поняття «культура мови» тісно пов'язане і з мовною діяльністю в усьому її різноманітті [2, с. 102-103].

Усі тонкості і вся глибина проблем міжмовної і міжкультурної комунікації стають особливо наочними під час зіставленні іноземних мов з рідними, чужими культурами зі своєю рідною, звичною. Ось чому навчальний предмет російська/українська мова як іноземна іноді пропонується вести ніби з двох боків, у вигляді різнобічних курсів: один – носієм мови і культури досліджуваної мови, а другий – носієм рідної мови і культури.

Взаємовідносини і взаємодія мови і культури відіграють найважливішу роль як для удосконалювання форм і ефективності спілкування, так і для викладання мов як іноземних; їхнім ігноруванням пояснюється багато невдач у міжнародній і в педагогічній практиці. Без знання світу досліджуваної мови неможливо вивчити мову як засіб спілкування. Її можна вивчити як скарбничку, спосіб збереження і передачі культури. Але жива мова живе у світі її носіїв, і вивчити її без знань цього світу позбавляє можливості користуватися цією мовою як засобом спілкування. Вивчення світу носіїв мови спрямоване на те, щоб допомогти зрозуміти особливості мововживання, тобто в основі мовного спілкування лежить «обопільний код», взаємне знання реалій, знання предмета комунікації між учасниками спілкування. Треба звернути увагу також й на ідеоетнічні невербальні засоби комунікації.

Очевидно, що мови повинні вивчатися в нерозривній єдності зі світом і культурою народів, що говорить на цих мовах. Кожен урок іноземної мови – це перехрестя культур, це практика міжкультурної комунікації, тому що кожне іноземне слово відбиває іноземний світ і іноземну культуру.

У міжкультурному спілкуванні необхідно враховувати особливості

національного характеру комунікантів, специфіку їхнього емоційного складу, національно-специфічні особливості мислення.

Однак, у викладанні російської / української мов як іноземних є істотно упущення. Одне з найбільш важливих і радикальних умов заповнення цієї прогалини – розширення і поглиблення ролі соціокультурного компонента в розвитку комунікативних здібностей. Для вирішення цієї проблеми пропонуємо метод КІМ – комунікативно-інтенціональну модель викладання мов, розроблену дослідниками декілька років тому і апробовану під час викладання лінгвістичних дисциплін на кафедрі української, російської мов і прикладної лінгвістики НТУ «ХП» Основними рисами цієї моделі виступає інтенціональність і усвідомленість, що розвиває креативне мислення у студентів і, як показав наш досвід, поліпшує їх адаптування в нових умовах оточуючого середовища [3, с. 33].

Отже, використання моделі КІМ створює умови для розкриття кожним студентом і викладачем творчої індивідуальності, формування креативного мислення, розширення свідомості і сприяє врешті-решт у студента – майбутнього фахівця – стабільного усвідомленого творчого реагування, що є перспективним, на наш погляд, у процесі формування міжкультурної комунікації фахівця.

Література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавничий центр «Академія». – 2004. – 344 с.
2. Ботвина Н. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділового спілкування.: Навчальний підручник. – К.: «АртЕк». – 2000. – 189 с.
3. Полянская И. В., Шевченко В. Ф. Осознанность как базовая категория коммуникативно-интенциональной модели (КИМ) преподавания языка // Новый коллегіум. – № 1. – 2015. – С. 33-37.

Лариса Щигло, Тетяна Осіпенко
Суми

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРУДНОЩІ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕРЕКЛАДАЧА

Компетентний фахівець – не лише запорука якісного та результативного виконання роботи в межах певної галузі, але й важлива складова репутації від окремого підприємства до країни в цілому.

Перекладач у цій ситуації не виняток, адже налагодження інформаційних зв'язків на міжнародній арені, подолання мовного бар'єру та виведення комунікативних площин на сучасний, модернізований рівень є невід'ємною складовою успішних відносин між представниками різних народів у різнобічних комунікативних зв'язках.